

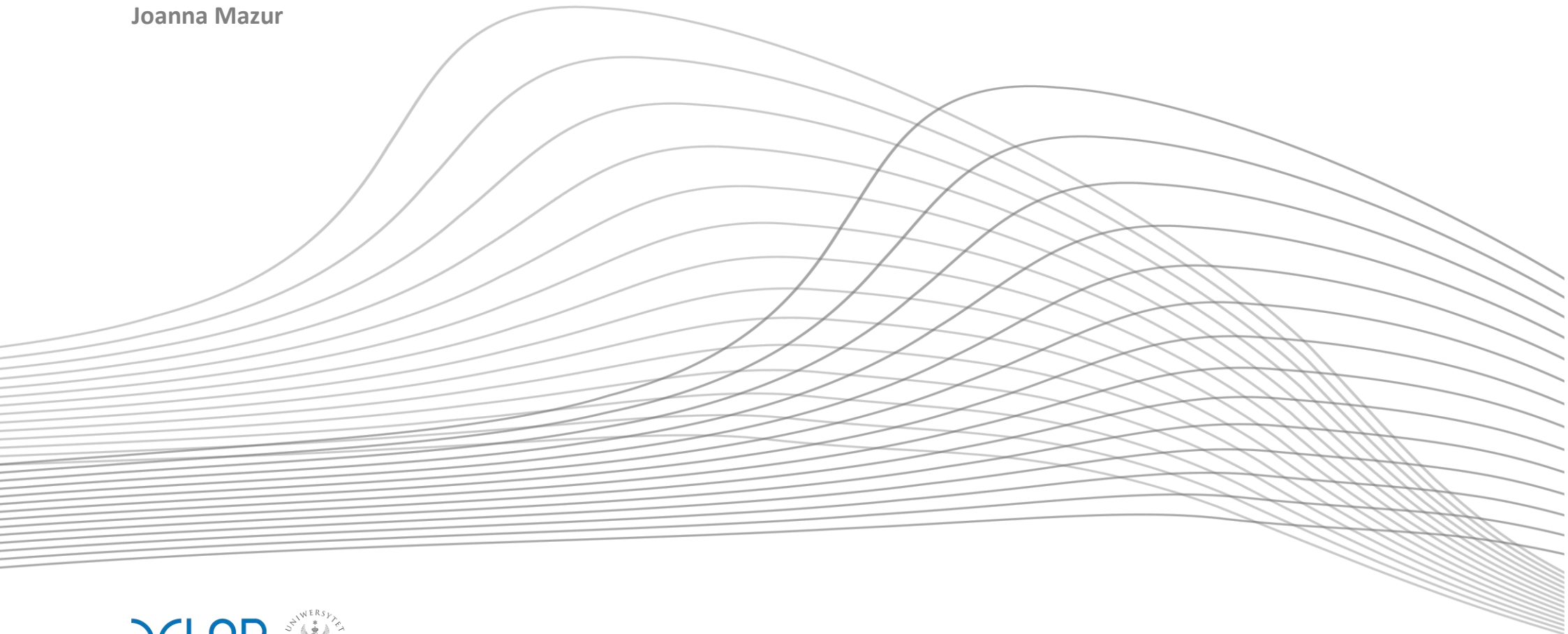

Working Paper DELab UW | nr 1(2017) | kwiecień 2017

Wpływ technologii na pole pomocy humanitarnej

Przegląd inicjatyw

Joanna Mazur

Spis treści

Wprowadzenie	3
1. Zagadnienia wstępne, terminologia i ramy teoretyczne.....	4
1.1. Specyfika obecnego kryzysu migracyjnego	4
1.2. Migranci czy uchodźcy?.....	4
1.3. Rodzaje podmiotów w polu pomocy humanitarnej	5
1.4. Dynamika pola pomocy humanitarnej: logistyka pomocy humanitarnej.....	7
2. Metodologia	9
3. Typologia funkcji pełnionych przez technologie w działaniach pomocowych podejmowanych w odpowiedzi na kryzys migracyjny	9
3.1. <i>Technologia w relacjach między podmiotami prowadzącymi bezpośrednią działalność pomocową a migrantami.....</i>	<i>10</i>
3.1.1. <i>Funkcja wirtualnego przewodnika po nowej rzeczywistości .....</i>	<i>10</i>
3.1.2. <i>Funkcja tłumacza.....</i>	<i>11</i>
3.1.3. <i>Funkcje edukacyjne .....</i>	<i>11</i>
3.2. <i>Technologia w relacjach między podmiotami prowadzącymi bezpośrednią działalność pomocową a podmiotami pośrednio lub potencjalnie zaangażowanymi .....</i>	<i>12</i>
3.2.1. <i>Funkcja rekrutacyjna .....</i>	<i>12</i>
3.2.2. <i>Funkcja crowdfundingowa .....</i>	<i>14</i>
3.2.3. <i>Funkcja pośrednika.....</i>	<i>16</i>
3.2.4. <i>Funkcja zwiększania świadomości (raising awereness) .....</i>	<i>16</i>
3.3. <i>Technologia a relacje między podmiotami prowadzącymi bezpośrednią działalność pomocową .....</i>	<i>17</i>
3.3.1. <i>Funkcja koordynacyjna .....</i>	<i>17</i>
3.3.2. <i>Funkcja networkingowa .....</i>	<i>19</i>
4. Technologia a działania pomocowe: problemy i wyzwania	20
4.1. <i>Efektywność tworzonych narzędzi.....</i>	<i>20</i>
4.2. <i>Wyzwania.....</i>	<i>23</i>
5. Wpływ technologii na pole pomocy humanitarnej: narodziny e-pomocy?	23
6. Przegląd inicjatyw pomocowych wykorzystujących technologie stworzonych w odpowiedzi na kryzys migracyjny (tabela).....	25
7. Dane i bibliografia.....	27
Przypisy	28

Wprowadzenie

Kryzys migracyjny, z którym mamy do czynienia w Europie od 2015 roku, jest na kilku płaszczyznach trudnym sprawdzianem dla państw europejskich. Z perspektywy świata zachodniego jego skalę można porównać jedynie do ruchów ludności po II wojnie światowej. Wówczas, w związku z wojną i w krótkim czasie po jej zakończeniu, miejsce zamieszkania tylko w Europie zmieniło ok. 25 milionów osób¹. Powojenny podział Europy powodował kolejne fale uchodźstwa.

W historii najnowszej pierwsza konfrontacja ze zjawiskiem masowej migracji była wynikiem wojen na Bałkanach w latach 90. Wówczas Wspólnota Europejska zaczęła intensywniej pracować nad stworzeniem wspólnej polityki azylowej. Pierwsza seria aktów prawnych powstała w latach 2000-2005. Reforma utworzonych regulacji została ukończona w 2013 r., niedługo przed rozpoczęciem kryzysu migracyjnego. Skuteczność instrumentarium utworzonego w ramach wspólnego systemu azylowego Unii Europejskiej jest zatem dopiero obecnie poddawana próbie. Z tego powodu kryzys migracyjny stanowi wyzwanie zarówno dla mechanizmów wykształconych w zakresie prawa uchodźczego – a szerzej dla europejskiego systemu ochrony praw człowieka – jak i dla mechanizmów samej integracji europejskiej.

W artykule poszukuję odpowiedzi na pytanie, jak technologie w praktyce zmieniają pomoc humanitarną. Tekst dzieli się na dwie części: w pierwszej charakteryzuję podmioty, które udzielają pomocy humanitarnej. W drugiej dokonuję przeglądu inicjatyw pomocowych wykorzystujących technologię. Staram się określić, na które relacje w ramach logistyki pomocy humanitarnej wpływają utworzone aplikacje i narzędzia.

Podmiotami, których perspektywa jest w tym wypadku kluczowa, są organizacje pozarządowe, nieformalne oddolne ruchy i inicjatywy powstałe w związku z kryzysem oraz indywidualni wolontariusze, niezwiązani formalnie z żadną organizacją. Wykluczam zatem perspektywę organizacji międzyrządowych² oraz państw. Opierając się na przeglądzie inicjatyw pomocowych podejmowanych w odpowiedzi na jego skutki³ analizuję wpływ technologii na działania prowadzone w ramach prowadzonej pomocy humanitarnej i staram się odpowiedzieć na pytanie, czy skala zmian pozwala wysunąć tezę o wykształceniu się zupełnie nowego typu pomocy humanitarnej – e-pomocy.

1. Zagadnienia wstępne, terminologia i ramy teoretyczne

Szerszym tłem dla tematu artykułu jest zagadnienie wykorzystywania technologii w reagowaniu na kryzysy humanitarne. Działania takie jak dostarczanie sprzętu elektronicznego i dostępu do sieci w regionach dotkniętych kryzysami humanitarnymi⁴, crowdsourcowego mapowania miejsc dotkniętych kryzysami⁵, analiza na podstawie *big data* ruchów migracyjnych⁶ czy próby zastosowania *blockchainów*⁷ i kryptowalut⁸ we wsparciu humanitarnym to tylko wybrane wątki toczących się debat i wprowadzanych innowacji⁹.

1.1. Specyfika obecnego kryzysu migracyjnego

Poniższa analiza jest oparta na studium poszczególnych przypadków i nie aspiruje do globalnego ujęcia wpływu technologii na działania pomocowe. Pojęcie „kryzys migracyjny” jest koniecznym uproszczeniem, które stosowane jest w artykule w związku z potrzebą ujęcia całokształtu zjawiska natężonej migracji do Europy od 2014 roku¹⁰. Kryzys migracyjny wyróżniają dwie cechy: po pierwsze bliskość geograficzna części państw, w których warunki życia migrantów są trudne (Grecja, Włochy, Serbia, Węgry). Po drugie zaś fakt, że mamy do czynienia z kryzysem humanitarnym, nie zaś z wojną. Przez to działania pomocowe nie są niebezpieczne, a dotarcie do państw, w których pomoc jest najbardziej potrzebna, jest stosunkowo proste.

Przypadek kryzysu migracyjnego zasługuje na uwagę nie tylko ze względu na wyjątkową skalę migracji w ostatnich latach i długotrwały charakter przyczyn prowadzących do jej intensyfikacji¹¹. Problemem

jest również fakt, że dotychczas wypracowane mechanizmy, które były stosowane przez państwa oraz organizacje rządowe i pozarządowe w celu opanowania wzmożonego napływu migrantów do UE, działają zbyt wolno: według danych Unii Europejskiej na 12 stycznia 2017 roku łącznie w ramach programów relokacyjnych inne państwa unijne przyjęły 10 183 osoby z planowanych 160 000¹². Stąd bierze się konieczność refleksji nad możliwościami udzielania pomocy – w tym rozwiązaniami oferowanymi przez nowe technologie.

1.2. Migranci czy uchodźcy?

Z aspektów terminologicznych chciałabym wyjaśnić na wstępie sposób używania w tekście pojęć „migrant” i „uchodźca”. Zgodnie z terminologią prawniczą uchodźcą jest osoba, która spełnia przesłanki sformułowane w konwencji genewskiej z 1951 r. – niezależnie od etapu formalnego uzyskania tego statusu; nie wszyscy migranci spełniają te przesłanki. Dlatego bardziej adekwatnym pojęciem opisującym przybyszów pozostaje „migrant”¹³. W tekście pojęcie „migrant” pojawia się jako określenie wszystkich osób przybywających z państw swojego pochodzenia do Europy, uchodźcy zaś w sytuacjach, kiedy opisywane projekty się nim posługują (np. Refugees Welcome, Refugee Aid App).

1.3. Rodzaje podmiotów w polu pomocy humanitarnej

W ramach pola pomocy humanitarnej wyróżniam trzy typy podmiotów. Po pierwsze, są to odbiorcy działań pomocowych, czyli migranci przybywający do Europy. Wśród nich przeważającą część stanowią uchodźcy. Po drugie, są to podmioty zaangażowane w bezpośrednie działania pomocowe. Po trzecie, są to podmioty zaangażowane pośrednio w działania pomocowe lub potencjalnie zaangażowane.

Podmioty zaangażowane bezpośrednio: organizacje rządowe i międzyrządowe

Dokładniejsza charakterystyka grupy podmiotów bezpośrednio pomagających ukazuje wewnętrzne zróżnicowanie tej grupy. Zawiera ona w sobie podmioty rządowe i międzyrządowe, które dysponują największymi funduszami i na których ciąży największe obowiązki dotyczące zapewnienia infrastruktury i podstawowej aprowizacji dla migrantów. W grupie tej znajdują się przede wszystkim organizacje międzyrządowe, takie jak UNHCR czy UNICEF. Ponadto grupa obejmuje rządy państw w wybranych aspektach ich działań, jak np. tworzenie obozów wojskowych dla migrantów przez Grecję. Kapitał finansowy, którym dysponują te podmioty, pochodzi przede wszystkim ze składek państw członkowskich, środków Unii Europejskiej i datków prywatnych. Środki, którymi dysponują te podmioty, obejmują również infrastrukturę, zasoby materialne (w tym również dary rzeczowe) i zasoby ludzkie. Organizacje międzyrządowe i państwowe mają również dostęp do sprawdzonych i rzetelnych informacji. Grupa ta nie stanowi jednak przedmiotu

zainteresowania analizy, lecz trzeba mieć w pamięci jej ogromny wpływ na warunki, w których działają inne podmioty¹⁴.

Podmioty zaangażowane bezpośrednio: organizacje pozarządowe

Istotnym podmiotem w ramach grupy podmiotów pomagających bezpośrednio są organizacje pozarządowe – zarówno krajowe, jak i międzynarodowe – działające na polu pomocy humanitarnej. Typ i wielkość kapitału, którym dysponują, zależy m.in. od źródeł ich finansowania (datki prywatne, ale i dotacje rządowe czy wsparcie od organizacji międzyrządowych), poziomu doświadczenia (przygotowany do danych działań personel) czy aspektów pomocowych, na których się koncentrują (specjalistyczne usługi np. medyczne).

Oba wymienione typy podmiotów łączy z jednej strony pewien stopień profesjonalizmu wynikający z doświadczenia w działaniach w polu pomocy humanitarnej. Z drugiej strony są one związane z wymogami administracyjnymi i biurokratycznymi ograniczeniami, które muszą uwzględniać w ramach prowadzonych przez siebie działań.

Podmioty zaangażowane bezpośrednio: oddolne ruchy pomocowe

Ograniczenia te nie dotyczą zaangażowania pomocowego ze strony niezależnych wolontariuszy¹⁵. Zaangażowanie często polega na kilkudniowych lub kilkutygodniowych wyjazdach (*short term volunteering*), z nieregularną częstotliwością lub jednorazowo. Część działań prowadzona jest w dłuższej perspektywie czasowej i obejmuje wielomiesięczne pobyty w obozach. Często wolontariusze zraszają

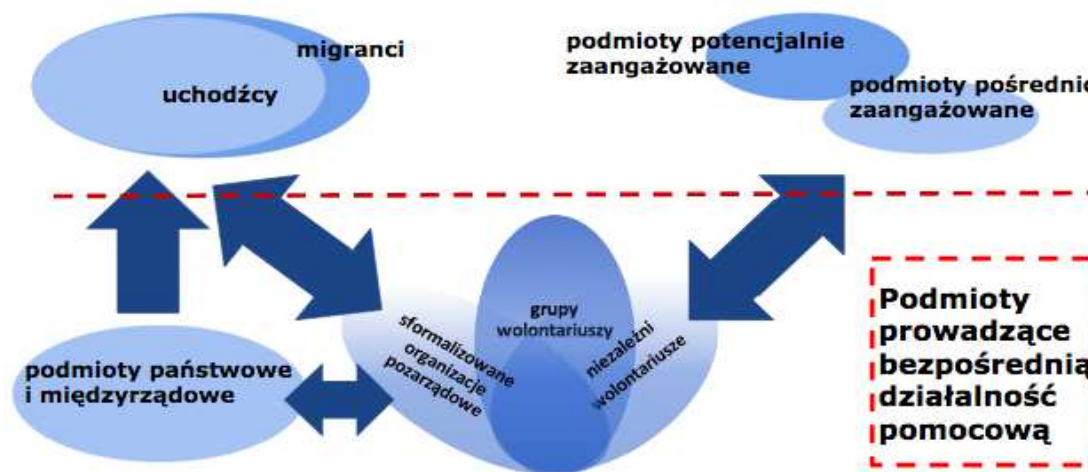
się w nieformalnych grupach tworząc oddolne ruchy (*grass-roots movements*) pomocowe. Jedynie część z tak powstających grup przekształca się w bardziej zinstytucjonalizowane i reguluje status prawny prowadzonej *de facto* działalności. Dlatego też ich aktywności są bardziej elastyczne, ale przez to i mniej regularne. Podmioty z tej grupy dysponują kapitałem w postaci czasu poświęcanego na pomoc oraz środkami materialnymi, najczęściej pochodzącymi ze zbiórek rzeczowych lub finansowych.

Podmioty zaangażowane pośrednio i potencjalnie zaangażowane

Stąd też w polu pomocy humanitarnej wyróżniam również podmioty pośrednio zaangażowane. Pod pojęciem tym rozumiem zarówno osoby fizyczne, jak i wszelkie typy osób prawnych, które angażują się w działania pomocowe, nie podejmują ich jednak fizycznie,

w bezpośrednim kontakcie z migrantami. Typami pośredniego wsparcia jest np. przekazywanie działającym bezpośrednio organizacjom czy inicjatywom wsparcia finansowego lub oddawanie danych przedmiotów na zbiórki. Z kolei termin podmiotów potencjalnie zaangażowanych odnosi się do osób, do których kierowany jest przez podmioty zaangażowane w działalność pomocową przekaz mający na celu zainteresowanie ich tematem kryzysu i zachęcenie do podjęcia działań. Stanowią one potencjalnych członków grupy podmiotów pośrednio – a możliwe, że z czasem również bezpośrednio – zaangażowanych.

Po uwzględnieniu obecności wszystkich wymienionych podmiotów, pole pomocy humanitarnej w ramach kryzysu migracyjnego zilustrować można za pomocą schematu:

Wyk. 1: Schemat przedstawiający pole pomocy humanitarnej udzielanej w ramach kryzysu migracyjnego

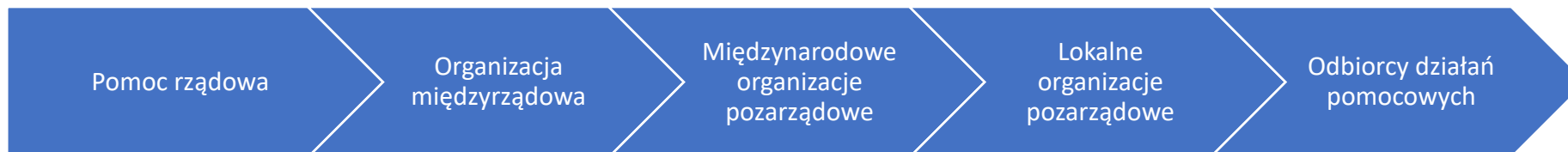
1.4. Dynamika pola pomocy humanitarnej: logistyka pomocy humanitarnej

W tekście poddana analizie zostaje funkcja technologii w procesach dystrybucji kapitału – rozumianego jako zasoby możliwe do wykorzystania – w ramach pola pomocy humanitarnej. Kapitał ten przybiera różne formy: pomocy materialnej i pomocy niematerialnej, np. z zakresu dostępu do informacji czy edukacji. Proces przepływów wszelkich form kapitału pomocowego określić można **logistyką pomocy humanitarnej** (*humanitarian logistics*), definiowaną jako „proces planowania, wdrażania i kontrolowania wydajnych, niskokosztowych przepływów i przechowywania dóbr oraz materiałów, jak również powiązanych z nimi informacji, z punktu pochodzenia do punktu konsumpcji, w celu zmniejszenia cierpienia wrażliwych jednostek”¹⁶.

W ramach logistyki pomocy humanitarnej mają miejsce regularne lub jednorazowe dystrybucje środków i działań pomocowych. Schemat przedsięwzięcia, które prowadzi do dostarczenia pomocy, określam terminem łańcuch dostaw (*supply chain*). Łańcuchy dostaw stanowią

istotny element budujący relacje między podmiotami w ramach pola pomocy humanitarnej: środki pomocowe przekazywane przez podmioty pośrednio zaangażowane, za pośrednictwem np. nieformalnych grup wolontariuszy, trafiają do odbiorców pomocy.

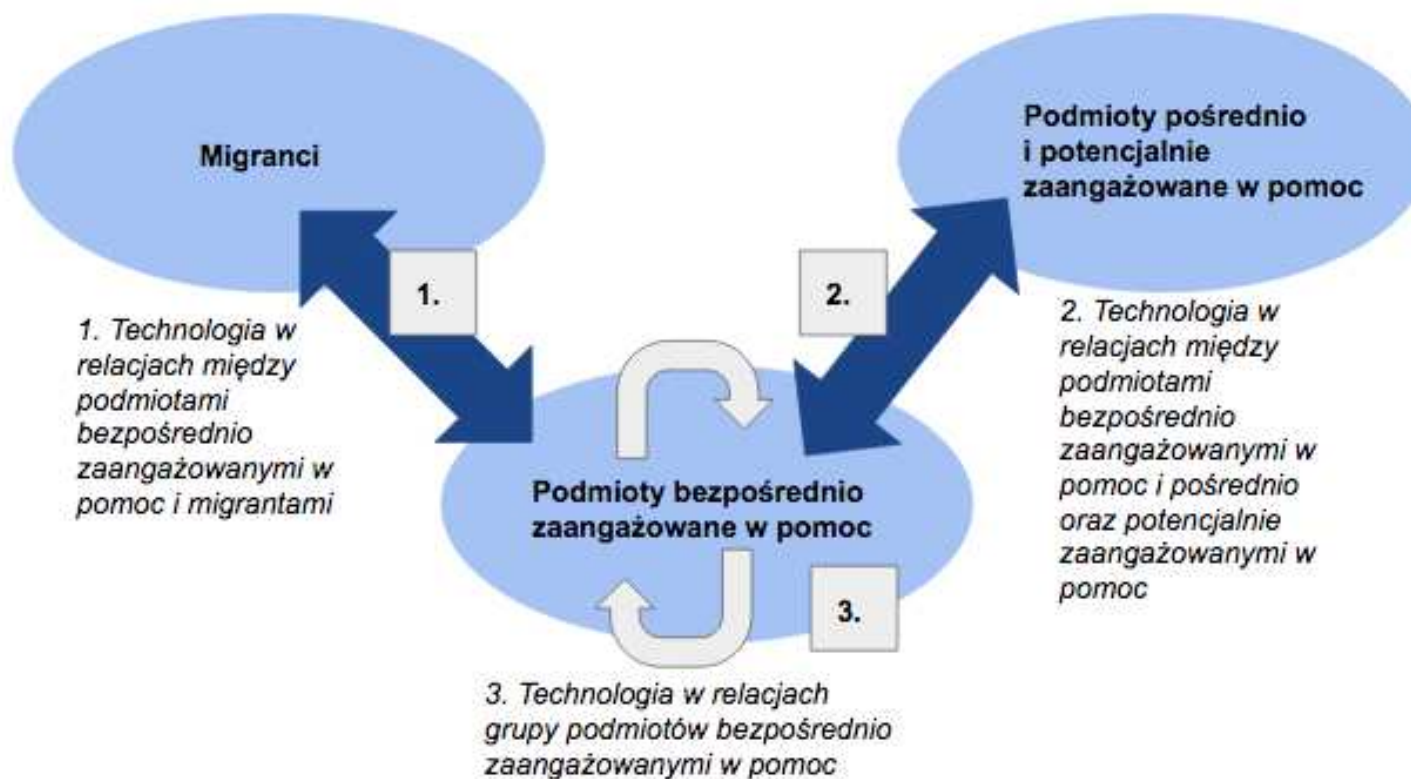
Typowy łańcuch dostaw w działalności humanitarnej składa się z kilku ogniw: pomoc rządowa przekazana zostaje organizacji międzyrządowej, następnie międzynarodowym organizacjom pozarządowym, skąd trafia do lokalnych organizacji pozarządowych i lokalnych partnerów, dystrybuujących ją odbiorcom pomocy¹⁷. W centrum mojego zainteresowania stoi wpływ technologii na logistykę pomocy humanitarnej udzielanej przez sformalizowane organizacje pozarządowe¹⁸, grupy wolontariuszy oraz niezależnych wolontariuszy. Opisuję wpływ technologicznych uwarunkowań na łańcuchy dostaw i działania podejmowane przez tę grupę podmiotów zarówno w stosunku do migrantów, jak i w stosunku do podmiotów pośrednio i potencjalnie zaangażowanych w działania pomocowe. Technologia przy tym sama w sobie jest czynnikiem, którego obecność ma znaczący wpływ na aktywności podejmowane w celu przeciwdziałania skutkom kryzysu migracyjnego.

Wyk. 2: łańcuch dostaw w działalności humanitarnej

W ramach logistyki pomocy humanitarnej wyodrębniam trzy etapy łańcucha dostaw, na których zaobserwować można wyróżniane w typologii funkcje.

Poniżej przedstawiony wykres ilustruje schemat, według którego uporządkowany został przegląd opisywanych dalej inicjatyw:

Wyk. 2: Schemat ilustrujący relacje, w ramach których można zaobserwować opisywane w typologii funkcje

Przedstawiona typologia oparta jest na opisanym powyżej podziale podmiotów prowadzących bezpośrednią działalność pomocową oraz zachodzących między nimi relacjami. Analizowane są kolejno funkcje pełnione przez technologie w ramach trzech relacji stanowiących ogniwa łańcucha dostaw: między podmiotami udzielającymi pomocy

bezpośrednio a migrantami, między podmiotami udzielającymi pomocy bezpośrednio a tymi zaangażowanymi pośrednio lub potencjalnie oraz pomiędzy typami podmiotów udzielających pomocy bezpośrednio.

---

2. Metodologia

Proponowana klasyfikacja oparta jest na dwóch rodzajach źródeł. Po pierwsze jest to pogłębiony *desk research* dotyczący inicjatyw, które przedsięwzięte zostały w związku z kryzysem migracyjnym i stanowią formę działań pomocowych lub narzędzi pomocy. Analizie zostały poddane funkcje nowo powstałych aplikacji, portali i platform oraz zastanych rozwiązań technologicznych, w tym przede wszystkim portali społecznościowych. Wykorzystano dane zastane,

w szczególności wyniki badań przeprowadzanych przez UNHCR wśród migrantów przybywających na greckie wyspy. Drugim typem źródeł wykorzystywanych informacji są osobiste doświadczenia zdobyte podczas wolontariatu w okolicy Salonik na przełomie lipca i sierpnia oraz w grudniu 2016 r., które potraktowane zostały jako element uwrażliwiający na aspekty funkcjonowania technologii w ramach działań wolontariuszy.

---

3. Typologia funkcji pełnionych przez technologie w działaniach pomocowych podejmowanych w odpowiedzi na kryzys migracyjny

Propozycję typologii funkcji pełnionych przez technologię w polu pomocy humanitarnej poprzedzić chciałabym kilkoma wstępnymi uwagami. Po pierwsze część z opisywanych narzędzi nie stanowi żadnego *novum* – analizowana jest jednak ich rola w opisywanym polu. Po drugie najcenniejszym wkładem technologii w podejmowane działania pomocowe jest możliwość szybkiego zdobywania i rozprzestrzeniania informacji. Na uwagę zasługują jednak konfiguracje, w ramach których dane informacje są przekazywane: od

kogo, do kogo, na jaki temat, w jakim celu i za pomocą jakich narzędzi. Przedstawienie funkcji pełnionych przez technologię w tych trzech aspektach prowadzi do konkluzji w postaci określenia sposobów wpływu technologii na działania pomocowe. Ich podział ma charakter do pewnego stopnia umowny, wymieniane funkcje są typami idealnymi, które w rzeczywistości się przenikają. Aby uniknąć nadmiernych uproszczeń, posługuję się w tekście przykładami konkretnych projektów.

3.1. Technologia w relacjach między podmiotami prowadzącymi bezpośrednią działalność pomocową a migrantami

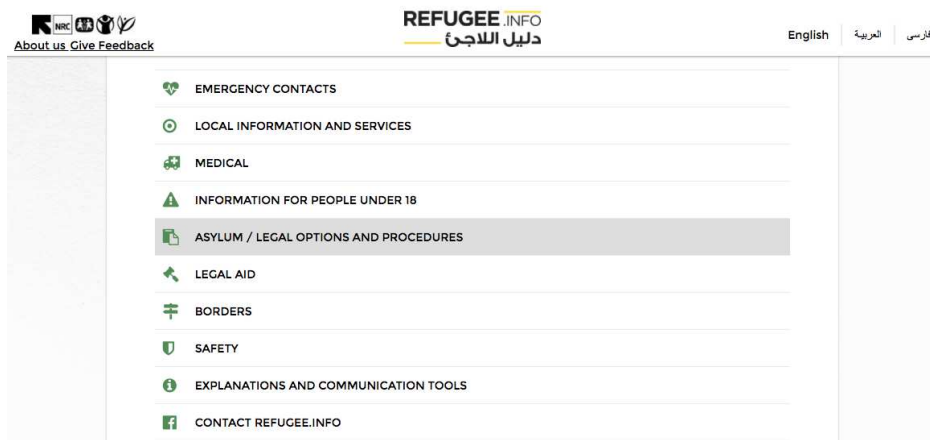
W tym miejscu chciałabym przejść do najważniejszych funkcji pełnionych przez technologię w ramach pomocy kierowanej do migrantów jako najważniejszej i podstawowej z punktu widzenia opisywanego pola.

3.1.1. Funkcja wirtualnego przewodnika po nowej rzeczywistości

Głównym celem przyświecającym tworzeniu specjalnych portali i aplikacji jest przekazywanie migrantom informacji dotyczących podstawowych usług, których mogą oni poszukiwać w państwach, do których przybywają. Są to przede wszystkim informacje o dostępie do pomocy medycznej, źródeł wody pitnej, żywności i schronienia, ale również o pomocy prawnej – dostępne najczęściej w dwóch lub więcej językach. Portale i aplikacje służą do zbierania w jednym miejscu informacji o prowadzonych przez wszelkie organizacje pomocowe działaniach na danym terytorium. Inicjatywy tworzenia tego typu wsparcia dla migrantów to zarówno działania oddolne (Integreat¹⁹), działania oddolne realizowane przy wsparciu zinstytucjonalizowanych partnerów (Refugee Aid App²⁰, Refugee.info²¹), jak i inicjatywy tworzone przez duże organizacje pozarządowe (Pierwsze kroki w Polsce²²).

Specyfika poszczególnych portali i aplikacji zależy od miejsca pobytu grup migrantów, do których ma być kierowana pomoc. Portal First Contact²³ skierowany jest głównie do osób, które dopiero przedostały się przez granice. Z typu zakładanego odbiorcy wynika specyfika zbieranych informacji: dotyczących głównie greckich wysp (Lesbos i Samos), transportu, możliwości noclegu, lokalizacji obozów, informacji o przejściach granicznych czy potrzebnych numerach telefonów. Nieco innego typu informacje zbierane są w wypadku projektów kierowanych do osób, którym udało się dotrzeć do państw docelowych. Inicjatywy takie jak Ankommen²⁴, Integreat, Welcome App Dresden²⁵ (wszystkie skierowane do migrantów w Niemczech), Love Europe²⁶ (Holandia, z czasem Niemcy i Grecja) czy Pierwsze kroki w Polsce stanowią źródło informacji dotyczących procedury azylowej, miejsc, gdzie uzyskać można pomoc socjalną i medyczną czy informacji, jak poszukiwać pracy.

Tego typu portale i aplikacje służą pomocą nie tylko migrantom. Mogą być również cennym źródłem informacji dla wolontariuszy i pracowników organizacji pozarządowych, a także środkiem umożliwiającym koordynację prowadzonych działań. Skuteczność działania portali i aplikacji zależna jest od tego, na ile aktywność danych grup wolontariuszy czy organizacji jest zgłaszana do ich twórców, a następnie aktualizowana. To od działania tych podmiotów zależy osiągnięcie efektu skali. Im więcej udostępnionych, sprawdzonych informacji i aktywnych użytkowników, tym większa efektywność danych narzędzi. Kapitałem są w tym wypadku same informacje. Możliwość ich przepływu dzięki technologii są ogromne – problemem pozostaje skuteczność ich wykorzystywania.

Rys. 1: Typy informacji zbierane przez portal (i aplikację) refugee.info

3.1.2. Funkcja tłumacza

Na podkreślenie zasługuje pełnienie przez aplikacje funkcji platform umożliwiających połączenie między tłumaczem, a osobą potrzebującą pomocy językowej. Rozwiązań tego typu dostarcza w Niemczech aplikacja ETCall²⁷. Używane jest w niej zwykłe połączenie telefoniczne (dla wykonania usługi tłumaczenia), zaś sama aplikacja ma pozwolić na stworzenie darmowej platformy łączącej tłumaczy-wolontariuszy i użytkowników.

Podobną inicjatywę zapoczątkował w Turcji 25-letni uchodźca z Syrii. Jako programista stworzył najpierw aplikację Gherbtna²⁸, która pomaga odnaleźć podstawowe informacje dotyczące życia codziennego i szukania pracy. Następnie stworzył projekt Tarjemly²⁹,

który polega na łączeniu użytkowników potrzebujących pomocy językowej z tłumaczami będącymi w stanie symultanicznie pomagać w prowadzeniu rozmowy. Tarjemly dostępna jest po angielsku, turecku i arabsku. Opiera się na pracy tłumaczy-freelancerów. Aplikacja jest płatna i prawdopodobnie stąd wynika jej niewielka popularność. Nie ulega jednak wątpliwości innowacyjność metody łączenia tłumaczy (zasobów ludzkich) i ich potencjalnych klientów.

3.1.3. Funkcje edukacyjne

Projekty, które w założeniu mają pełnić funkcje edukacyjne, są bardzo zróżnicowane. Dotyczą one zarówno tworzenia materiałów edukacyjnych³⁰, jak i rozwiązań, które mają ułatwić działania prowadzone przez nauczycieli wolontariuszy w obozach. Ponadto prowadzone są projekty mające rozpowszechnić wśród migrantów *digital skills* i tym samym prowadzić do lepszego przygotowania ich do realiów panujących w państwach przyjmujących.

Najprostsze w swej formie są rozwiązania, takie jak Funzi³¹ – fińska strona zawierająca materiały do nauki w postaci kart dotyczących konkretnych tematów (najczęściej powiązanych z pracą). Rozwiązania z tej kategorii mogą, lecz nie muszą, być tworzone w związku z samym kryzysem – do tego typu nauki możliwe jest wykorzystywanie już istniejących platform edukacyjnych. Jednocześnie trwają poszukiwania nowych rozwiązań: w ramach konkursu EduApp4Syria³² zorganizowanego przez Norad (*Norwegian Agency for Development Cooperation*) zgłoszone zostały prototypy gier edukacyjnych umożliwiających syryjskim dzieciom przede wszystkim naukę arabskiego³³.

Na potrzeby wynikające z braku ciągłości w projektach edukacyjnych prowadzonych w obozach dla uchodźców odpowiadać ma projekt Sensei Hub³⁴. Nauczyciele – najczęściej wolontariusze – przyjeżdżają na krótkie okresy, w związku z czym nie mają informacji na temat poziomu wiedzy uczniów. Aplikacja ma być typem dziennika wirtualnego – platformy gromadzącej na profilach danych użytkowników informacje, udostępniane następnie kolejnym nauczycielom.

W aspekcie *digital skills* na uwagę zasługuje projekt Refugees on Rails³⁵. To platforma służąca budowaniu społeczności pomagając w ucyfrowieniu uchodźców. Działania prowadzone są w kilku niemieckich miastach i polegają na próbach wyposażeniu uchodźców w komputery, a przede wszystkim zapewnieniu edukacji w zakresie programowania. Częścią projektu jest również szukanie mentorów chętnych pomagać w zgłębianiu sztuki programowania.

Wpływ technologii na projekty edukacyjne ma kilka wymiarów. Po pierwsze umożliwia docieranie do osób nieobjętych regularnymi programami kształcenia. Po drugie tworzy szansę na koordynację prowadzonych przez wolontariuszy działań (Sensei Hub). Po trzecie – co najważniejsze – organizowanie hackathonów³⁶ i warsztatów z zakresu *digital skills* wyposaża jednostki w możliwość samodzielnego kreowania rozwiązań technologicznych szytych na miarę ich potrzeb.

3.2. Technologia w relacjach między podmiotami prowadzącymi bezpośrednią działalność pomocową a podmiotami pośrednio lub potencjalnie zaangażowanymi

Funkcje pełnione w ramach relacji między podmiotami prowadzącymi bezpośrednią działalność pomocową a podmiotami pośrednio lub potencjalnie zaangażowanymi przekładają się na realizowane działania pomocowe. To za pośrednictwem sieci społecznościowych organizowane są zbiórki potrzebnych przedmiotów i pieniędzy, a także rekrutacja wolontariuszy. Za prowadzonymi działaniami – zarówno tymi nieformalnymi grupami wolontariuszy, jak i dużymi organizacjami – stoi ogromne zaplecze wirtualnej rzeczywistości, która pozwala pozyskać niezbędne przedmioty codziennego użytku dystrybuowane w ramach działań pomocowych.

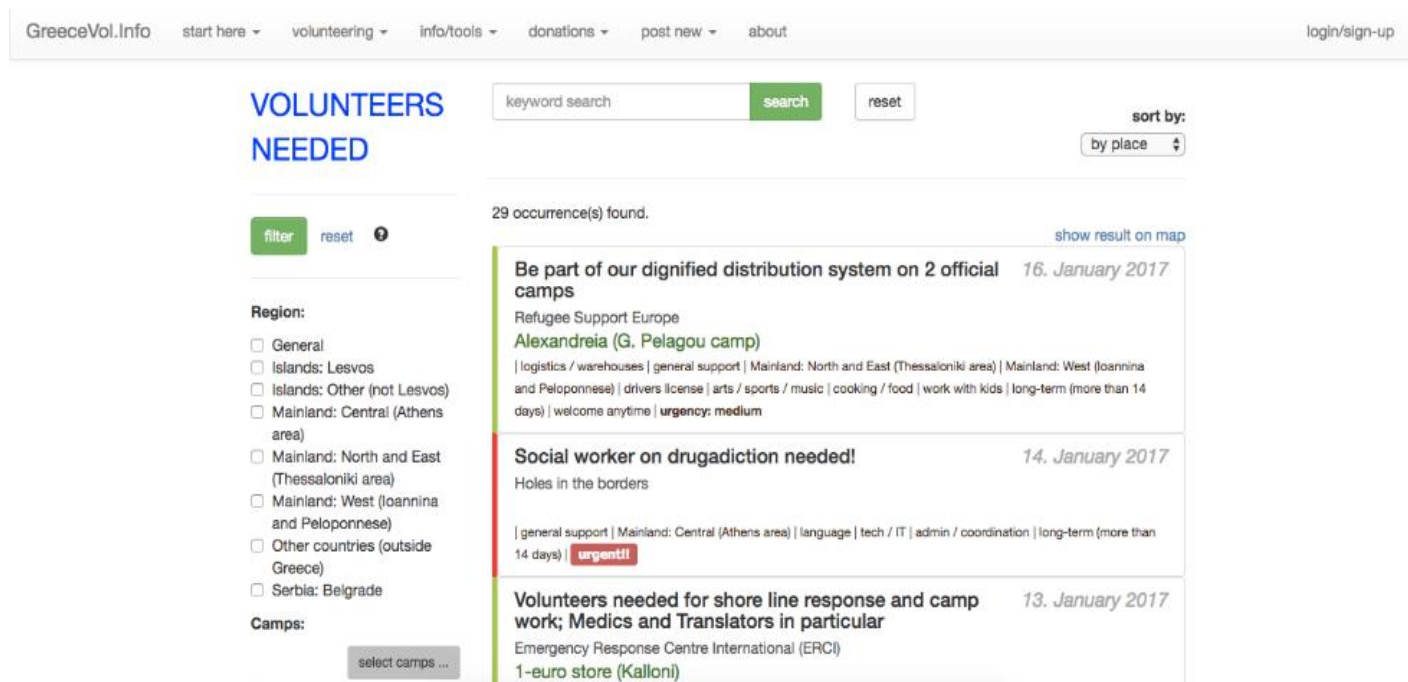
3.2.1. Funkcja rekrutacyjna

Rozważając pierwszą funkcję pełnioną przez wykorzystujące nowe technologie rozwiązania mające ułatwiać udzielanie pomocy w ramach relacji między podmiotami udzielającymi pomocy, chcę zwrócić uwagę na informacje poszukiwane przez potencjalnych wolontariuszy na temat możliwości zaangażowania się w pomoc. Jest

ona kluczowa szczególnie w wypadku, gdy dana jednostka rozważa możliwość wyjazdu do nieznanego miejsca. W wypadku tej funkcji wykorzystywane są zarówno strony i portale tworzone bezpośrednio w związku z kryzysem migracyjnym, jak i sieci społecznościowe, na których powstają grupy dedykowane informowaniu o możliwościach przyłączenia się do różnych działań.

Utworzone zostały dziesiątki grup na Facebooku przeznaczonych dla osób zaangażowanych w pomoc w konkretnych miejscach docelowej pomocy³⁷, jak np. *Athens Volunteers Information and Co-ordination*

Group, Northern Greece – Volunteers Accommodation and Ride share, Information Point for Greece Volunteers, Information Point for Northern Greece Volunteers, (Como-Milano-Varese) International Volunteers NORTHERN ITALY, Refugee Aid Serbia, jak również grupy dla osób wybierających się na wolontariat z danego państwa, np. *Nowe Dobrowolki – koordynacja wolontariuszy* czy grupy lokalne w ramach *Refugee Action*³⁸ w Wielkiej Brytanii. Jak już wspominałam, powstały również specjalne strony z ogłoszeniami dotyczącymi zapotrzebowania na wolontariuszy, jak np. *greecevol.info*.

Rys. 2: Witryna grecevol.info zbierająca informacje o zapotrzebowaniu na wolontariuszy (16.01.2017)

Zjawisko tworzenia grup na Facebooku czy portali dotyczących miejsc i sposobów, na które można się włączyć w pomoc migrantom, jest oczywistym wykorzystaniem istniejących technologii dla zapewnienia komunikacji między osobami zaangażowanymi i chcącymi się zaangażować w pomoc. To, co jest również typowe – i zarazem kluczowe – to problemy mogące wynikać z nadmiaru utworzonych platform wymiany informacji mogących prowadzić do przeciwnych od pożądanых efektów³⁹. Konieczne są działania porządkujące, takie jak zestawienia różnych grup umożliwiające szybkie zorientowanie się w wirtualnej mapie działających inicjatyw, np. tabela przygotowana przez portal uchodzczy.info⁴⁰.

Kolejnym problemem związanym z pełnieniem przez Facebookowe grupy funkcji rekrutacyjnej jest brak relacji odpowiadania między grupami w sieci, a zorganizowanymi grupami czy nawet organizacjami działającymi w danych miejscach. Umieszczenie postów na wirtualnych grupach nie oznacza, że informacja o poszukiwaniu możliwości pomagania w danym miejscu trafi do organizacji czy grup działających na tym terenie. Członkowie internetowych grup często są już w swoich państwach pochodzenia i w rzeczywistości wchodzi oni raczej w rolę pośrednika między osobami chcącymi pojechać w dane miejsce a tymi, którzy już tam są i działają.

3.2.2. Funkcja crowdfundingowa

Portale umożliwiające *crowdfunding*⁴¹ stanowią istotne wsparcie dla niemal wszystkich projektów realizowanych przez niezależne, oddolnie inicjatywy powstałe w odpowiedzi na kryzys migracyjny. Zapewniają one odpowiednią infrastrukturę, która umożliwia legalne

i szybkie przeprowadzenie zbiórki. Przede wszystkim ułatwiają dotarcie do większej liczby potencjalnych darczyńców.

W rzeczywistości duża część realizowanych projektów opiera się na przeprowadzonych w internecie zbiórkach. Z jednej strony wykorzystują one wspomnianą możliwość zwiększenia zasięgu potencjalnych odbiorców danego apelu o pomoc – z drugiej jednak pozwalają zachować jego zindywidualizowany charakter. Niewymagająca dużych nakładów wysiłku, czasu i pieniędzy promocja za pośrednictwem mediów społecznościowych stanowi bez wątpienia istotny czynnik wpływający na sukcesy części przeprowadzanych zbiórek.

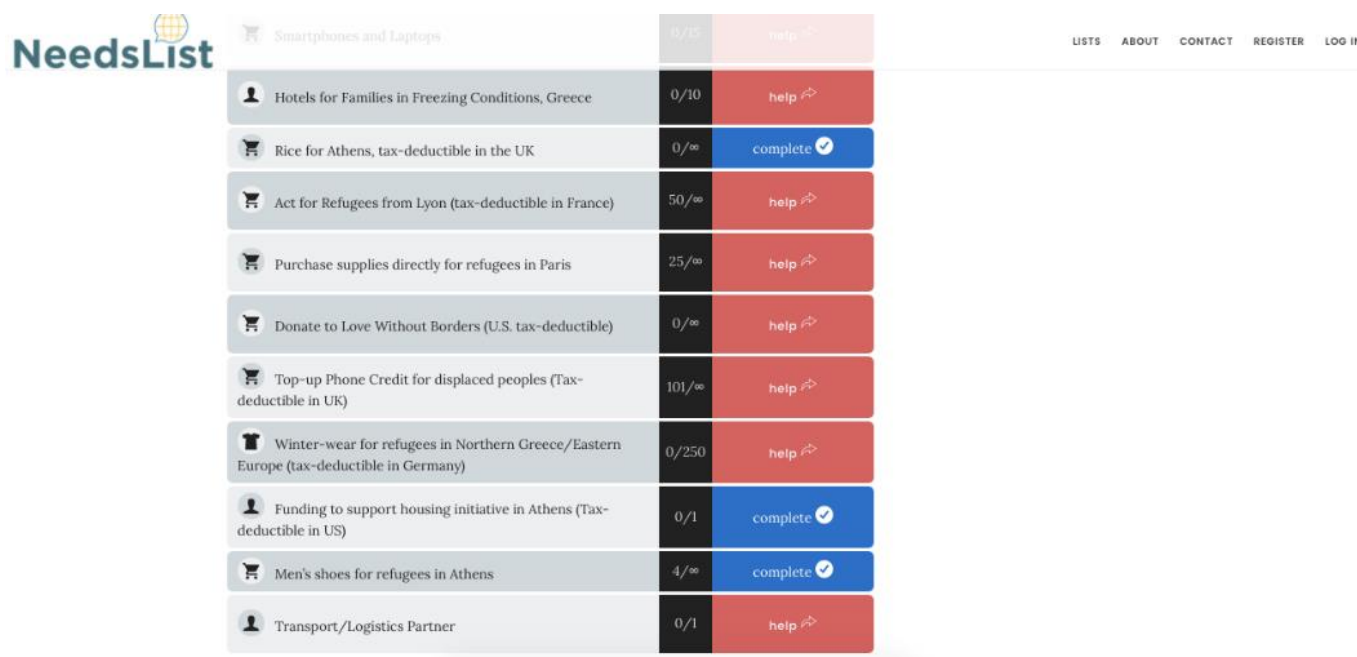
Opisane cechy *crowdfundingu* prowadzą jednak do dużego rozdrobnienia pozyskiwanych funduszy. Trudno oszacować, jakie przełożenie na ilość zebranych środków miałyby większa konsolidacja przeprowadzanych zbiórek i jak przełożyłoby się na skuteczność udzielanego ostatecznie wsparcia. Nie ulega jednak wątpliwości, że możliwość przeprowadzenia akcji *fund raisingowych* za pośrednictwem Internetu ułatwia aktywność w zakresie wsparcia dla migrantów w czasie kryzysu.

Tworzone są specjalne narzędzia, które mają na celu zwiększenie skuteczności udzielanej pomocy. Przykładem jest platforma *crowdfundingowa* Human Wire⁴² oparta na koncepcji datków przekazywanych dla konkretnych osób. Znajdują się na niej profile uchodźców, którym można przekazać pieniądze. Umożliwia również dokonanie „zakupów” dla konkretnej osoby czy rodziny. Jest także dział „Tent to Home”, w ramach którego zbierane są środki na finansowanie przenoszenia rodzin z namiotów do mieszkań. Istnieje

również możliwość zapłacenia za edukację konkretnego dziecka – w tym również za zajęcia z programowania i obsługi komputera.

Szerszy charakter ma platforma NeedsList⁴³, której rolą jest zbieranie informacji o zapotrzebowaniu na konkretne rzeczy – ubrania, jedzenie, sprzęt elektroniczny lub ręce do pracy – zarówno wolontariuszy, jak i specjalistów, w danych miejscach. Zarejestrowane organizacje i jednostki mogą zgłaszać zapotrzebowanie na wszelkiego typu pomoc bez ograniczeń geograficznych. Głównym celem

platformy jest uniknięcie dublowania akcji pomocowych w tych samych miejscach (komunikacja między różnymi grupami) i dzięki temu zwiększenie skuteczności prowadzonych działań oraz umożliwienie włączenia się w pomoc osobom, które nie do końca wiedzą, jak się za nią zabrać. Podobnie działają listy zakupów tworzone na Amazonie, które umożliwiają stworzenie listy potrzebnych rzeczy, udostępnienie jej w mediach społecznościowych a następnie odebranie zakupionej przez kogoś przesyłki i wykorzystanie jej w działaniach pomocowych.

NeedsList	Smartphones and Laptops	0/5	help ↗
Hotels for Families in Freezing Conditions, Greece		0/10	help ↗
Rice for Athens, tax-deductible in the UK		0/∞	complete ✓
Act for Refugees from Lyon (tax-deductible in France)		50/∞	help ↗
Purchase supplies directly for refugees in Paris		25/∞	help ↗
Donate to Love Without Borders (U.S. tax-deductible)		0/∞	help ↗
Top-up Phone Credit for displaced peoples (Tax-deductible in UK)		101/∞	help ↗
Winter-wear for refugees in Northern Greece/Eastern Europe (tax-deductible in Germany)		0/250	help ↗
Funding to support housing initiative in Athens (Tax-deductible in US)		0/1	complete ✓
Men's shoes for refugees in Athens		4/∞	complete ✓
Transport/Logistics Partner		0/1	help ↗

Rys. 3: Przykładowa lista potrzeb na platformie NeedsList (stan na styczeń 2017)

3.2.3. Funkcja pośrednika

Inicjatywy oparte na mechanizmie działania platform pełnią ważną funkcję jako pośrednik między osobami chcącymi się zaangażować w pomoc a migrantami. Dotyczy to różnych płaszczyzn, w tym udzielania schronienia i dawania pracy. Platformy są pośrednikiem dającym odpowiednią infrastrukturę i mechanizmy, które pozwalają udzielić pomocy migrantom w sposób zorganizowany i do pewnego stopnia zinstytucjonalizowany.

Przykładem inicjatywy z tej kategorii jest Refugees Welcome⁴⁴, czyli platforma nazywana AirBnB dla uchodźców. Jej funkcją jest szukanie osób chętnych udostępnić uchodźcy pokój w swoim domu czy mieszkaniu. Projekt działa w 14 państwach, prowadzone są prace nad uruchomieniem platformy dla kolejnych 20. Łącznie udało się znaleźć domy dla 884 osób⁴⁵ (większość w Niemczech – 368 i Austrii – 366, a 13 w Polsce). W działaniu projektu używane są również platformy *crowdfundingowe*, które umożliwiają finansowanie czynszu nowego mieszkańca. Program jest też częściowo fundowany dzięki państwowym dofinansowaniom do czynszu dla osób, które zdecydują się w nim uczestniczyć.

W aspekcie poszukiwania pracy na uwagę zasługują projekty Zharity⁴⁶ oraz Startup Refugees⁴⁷. Działania fińskiej platformy Zharity kierowane są do uchodźców, migrantów i cudzoziemców. Platforma pomaga migrantom odnaleźć się na fińskim rynku pracy, pośrednicząc między poszukującymi pracy a przedsiębiorcami, chcącym zatrudnić pracownika. Została uruchomiona w 2016 roku. W sieci uczestniczy 300 przedsiębiorstw, na platformie zarejestrowanych jest do tej pory ok. 1 100 osób, z których 30 udało się znaleźć zatrudnienie.

Podobną rolę pełni inkubator Startup Refugees, który ma wspierać przedsiębiorczość wśród uchodźców.

Rozwiązania opisane powyżej tym różnią się od działań prowadzonych w ramach *crowdfundingu* czy zbiórek rzeczy, że prowadzi je nie jednostka, ale grupa, która ma z założenia do zbudowania bardziej długotrwałej relacji między podmiotem udzielającym pomocy a jednostką otrzymującą pomoc. Gwarantować mają uchodźcom pewien rodzaj stabilności, od pomagających wymagają natomiast większego zaangażowania. Stąd też ważna jest rola platform jako swobodnego gwaranta nawiązywanej relacji, który określa jego warunki, reguły obowiązujące obie strony oraz sprawuje pieczę nad przebiegiem współpracy, zapewniając wsparcie dla obu stron tworzonej relacji.

3.2.4. Funkcja zwiększania świadomości (*raising awareness*)

Profile danych projektów na portalach społecznościowych i ich strony internetowe często stanowią również platformy rozpowszechniania informacji dotyczącej sytuacji migrantów w danych miejscach. Tworzone są grupy, których celem jest wymiana informacji dotyczących kryzysu migracyjnego (np. *TAK dla uchodźców – NIE dla rasizmu i ksenofobii*). Ważną częścią działania wolontariuszy jest rozprzestrzenianie informacji opartych na własnych doświadczeniach. Zarówno w formie prowadzenia bloga, jak i intensywnej aktywności w mediach społecznościowych ukazującej zastane warunki i prowadzone działania.

Problemem związanym z działalnością mającą służyć zwiększeniu świadomości dotyczącej kryzysu migracyjnego jest trudność

w dotarciu do osób niezainteresowanych tematem lub negatywnie nastawionych w stosunku do migrantów. Stąd też wprowadzona przeze mnie kategoria osób potencjalnie zaangażowanych w działania pomocowe. Występowanie baniek informacyjnych⁴⁸ skutecznie blokuje przenikanie się różnych sfer Internetu również w tym wypadku. Jednocześnie jednak media społecznościowe pozwalają dotrzeć do osób, których inicjatorzy pomocy nie znają osobiście, i zwiększyć zasięg oddziaływania ich przekazu.

3.3. Technologia a relacje między podmiotami prowadzącymi bezpośrednią działalność pomocową

Dostęp do najnowszych technologii zmienia sposoby komunikacji między wolontariuszami i koordynacji prowadzonych w terenie działań. Wolontariusze wyposażeni są w sprzęt oraz umiejętności pozwalające na wykorzystywanie technologii⁴⁹ w codziennych aktywnościach, co jest kluczowym elementem wpływającym na przebieg oddolnych działań pomocowych.

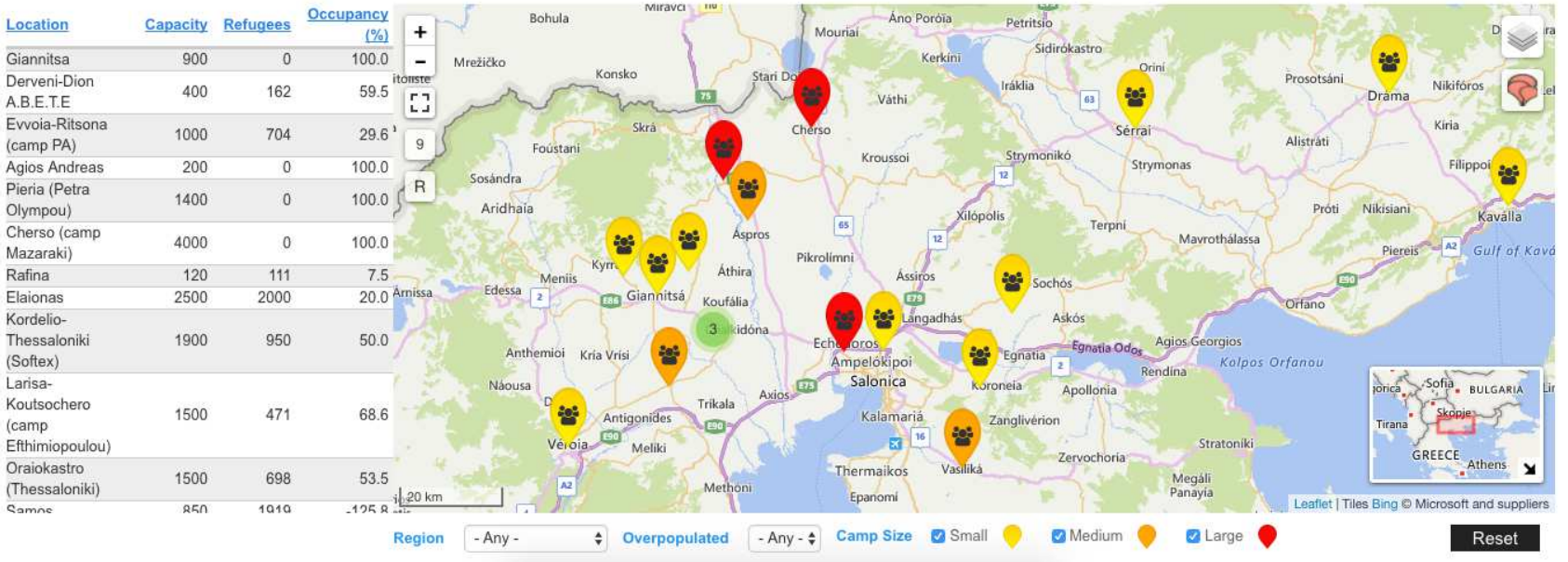
3.3.1. Funkcja koordynacyjna

Z punktu widzenia relacji w ramach grupy podmiotów udzielających bezpośrednio pomocy kluczowe jest znaczenie urządzeń mobilnych

i komunikatorów umożliwiających bieżącą koordynację prowadzonych działań. Wyjaśnienie wagi możliwości oferowanych przez grupowe konwersacje wymaga nakreślenia wybranych aspektów rzeczywistości, w których działają wolontariusze. Przede wszystkim jest to duża dynamika sytuacji panującej w obozach czy miejscach przebywania migrantów. Dotyczy ona zarówno liczebności grup będących w danych lokalizacjach, jak i ich potrzeb. Odległości, które dzielą od siebie obozy oraz problemy związane z ich lokalizacją tworzą trudności z dotarciem do danych miejsc. Większość z nich położona jest w industrialnych dzielnicach na obrzeżach miejscowości lub daleko od jakichkolwiek większych skupisk ludności.

Stąd też waga technologii jako środka pełniącego funkcję koordynacyjną. Po pierwsze geolokalizacja umożliwia odnalezienie obozów oraz koordynowanie działań danych grup wolontariuszy czy organizacji. Po drugie szybka wymiana informacji, możliwość bieżącego komunikowania i koordynowania planu działania jest jednym z ważniejszych aspektów używania technologii w ramach codzienności działania wolontariuszy. Pozwala ona na zdobywanie informacji w sytuacjach kryzysowych. Wolontariusze często nie pochodzą z miejsc, w których udzielają pomocy. Szybka wymiana doświadczeń dotyczących punktów, w których uzyskać można potrzebne w danej chwili towary czy usługi, jest istotnym wkładem narzędzi komunikacji elektronicznej w działania pomocowe.

REFUGEE CAMPS IN GREECE on 11/01/2017

Rys. 4: Mapa pokazująca lokalizację obozów dla uchodźców w Grecji – wybrany fragment przedstawia okolice Salonik
 Źródło: <http://geochoros.survey.ntua.gr/ekey/> (16.01.2017)

Wadą stosowania w koordynowaniu działań rozwiązań komunikacyjnych opartych na konwersacjach grupowych jest ich ekskluzywność. Użyteczna i potrzebna wiedza nie staje się powszechna nawet w ramach społeczności wolontariuszy. Naturalny *networking* sprawia, że można spotkać osoby zajmujące się

projektami dotyczącymi konkretnych problemów (np. projekty edukacyjne, wolontariusze udzielający pomocy medycznej etc.).

Pozyskiwanie takiej wiedzy jest jednak wypadkową przypadku i długości pobytu. Część narzędzi opisywanych jako służących do

przekazywania informacji jest użyteczna nie tyle dla migrantów, co dla wolontariuszy.

Stąd też ważne jest odnotowanie roli pełnionej przez opisywane powyżej aplikacje zbierające informacje o miejscach, gdzie można uzyskać pomoc. Przykładem może być Refugee Aid App - aplikacja używana przez ok. 300 organizacji, w tym Save the Children, Caritas, IOM, Armię Zbawienia, Czerwony Krzyż czy Lekarzy bez granic w dziewięciu państwach. Według intencji twórców utworzona platforma miała na celu ułatwienie koordynacji działań różnych podmiotów. Dla użytkowników aplikacji widoczne są wprowadzone w ramach platformy punkty (według ich lokalizacji) z krótkim opisem, co ma pomóc odnalezienie się wolontariuszom i pracownikom organizacji nie pochodzących z miejsc, w których udzielają pomocy. Rozwiązania technologiczne mają prowadzić do zwiększenia efektywności udzielanej pomocy – m.in. za sprawą upowszechniania wiedzy dotyczącej miejsc, gdzie można ją uzyskać. Podobną funkcję miała pełnić opisywana powyżej NeedsList, która umożliwia zorientowanie się w przynajmniej części działań prowadzonych przez różne podmioty na danym terenie.

3.3.2. Funkcja *networkingowa*

Komunikacja za pośrednictwem sieci społecznościowych czy komunikatorów ma wpływ na relacje nawiązywane między wolontariuszami czy organizacjami. Po częstokroć dochodzi do sytuacji, w której pierwszy kontakt nawiązywany jest za pośrednictwem mediów społecznościowych – np. dotyczący

przekazywania danych rzeczy, dopiero po nim następuje kontakt w świecie rzeczywistym.

Ciekawym pod tym względem przykładem jest Techfugees⁵⁰, grupa ok. 15 000 wolontariuszy, którzy tworzą wirtualną społeczność mającą na celu tworzenie i propagowanie technologicznych rozwiązań dla migracji. Wynikiem ich prac było m.in. zorganizowanie w grudniu 2016 r. hackathonu, podczas którego tworzono aplikacje mające odpowiadać na potrzeby uchodźców. Efektem jest między innymi wypracowanie prototypu RefuTweet, czyli rozwiązania używającego Twittera i geolokalizacji do identyfikowania osób w zasięgu 16 mil, które w danym okresie postowały treści dotyczące kryzysu migracyjnego. Identyfikacja takich użytkowników ma być środkiem umożliwiającym uchodźcy poszukującemu pomocy zwrócić się do osób aktywnych w zakresie działań pomocowych. Analiza twittów opiera się na analizie sentymentu i metodach *text mining* zaś ostatecznie kontakt nawiązywany byłby przez SMS, ze względu na ograniczony dostęp do Internetu wśród uchodźców.

RefuTweet jest interesującą inicjatywą nie tylko ze względu na w swej istocie proste wykorzystanie już będących w sieci informacji. Koncepcja, utworzona dzięki społeczności zbudowanej w sieci (Techfugees), prowadzi ma w swoich założeniach do tworzenia *ad hoc* relacji w ramach wykreowanej w sieci społeczności składającej się ze wszystkich osób aktywnych na Twitterze w temacie pomagania migrantom. Zetknięcie dwóch osób na podstawie twittów i informacji o lokalizacji ma natomiast umożliwić jednostkom uzyskanie pomocy w danych aspektach w realnym świecie.

4. Technologia a działania pomocowe: problemy i wyzwania

Jak zostało zastrzeżone na wstępie: powyższe zestawienie nie ma wyczerpującego charakteru. Nieustannie powstają nowe projekty z zakresu pomocy wykorzystujące technologię, a liczba już istniejących jest trudna do oszacowania. Tworzone rozwiązania często stanowią odpowiedź na luki w działaniach pomocowych, które możliwe są do zapełnienia dzięki rozwiązaniom technologicznym. Zarazem sprawiają one, że powstają nowe funkcje pełnione przez technologię w kreowaniu odpowiedzi na kryzys migracyjny. Z kolei opisane powyżej funkcje w praktyce – jak starałam się podkreślać – przenikają się (np. funkcja pełniona przez platformy jako pośrednika i funkcja *crowdfundingowa*).

Aktywności w zakresie tworzenia nowych rozwiązań nie można jednak przyjmować bezkrytycznie, skąd wynika potrzeba próby oceny efektywności tworzonych innowacji. Tylko oszacowanie ich rzeczywistego wpływu na działania pomocowe może stanowić podstawę odpowiedzi na pytanie o rzeczywistą zmianę dokonującą się w polu pomocy humanitarnej.

4.1. Efektywność tworzonych narzędzi

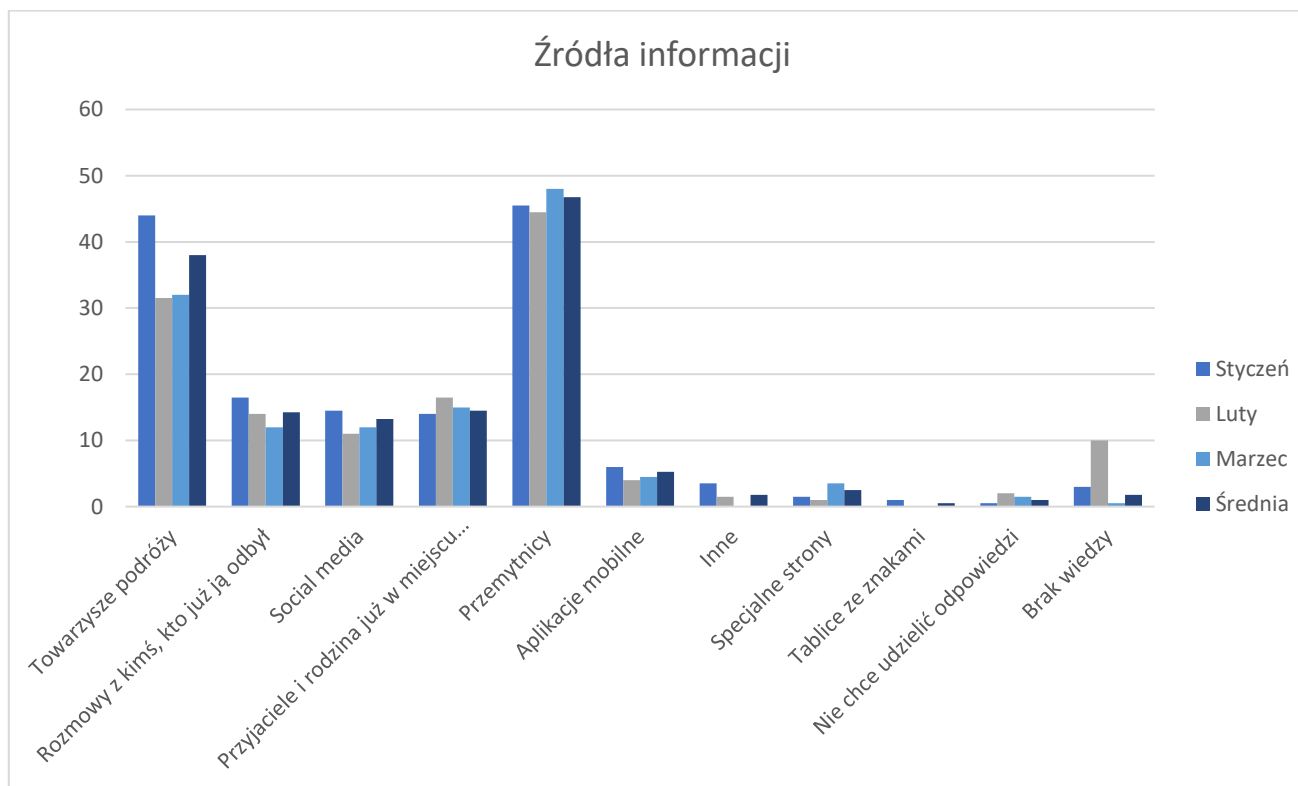
Pierwszy problem związany z tworzeniem narzędzi *software’owych*, mających dostarczać możliwości radzenia sobie z kryzysem migracyjnym, wynika z ich niedużego zasięgu odbiorców – a tym samym grona użytkowników. Aplikacji mających ułatwić odnalezienie się w nowej rzeczywistości jest co najmniej kilka: jednocześnie fanpage aplikacji Ankommen ma 337 polubień, Love Europe – 497,

Refugee Aid App – 636. Sukcesem jest aplikacja Gherbtna, którą pobrało co najmniej 40 000 osób. Ta liczba przestaje robić wrażenie, jeśli przypomnimy sobie, że w Turcji jest 2,7 miliona migrantów z Syrii. Nadmiar inicjatyw i ich niewielki zasięg stanowią zarazem niejako odzwierciedlenie tego, jak wygląda kreowana oddolnie pomoc. Pojawić powinno się pytanie, z czego wynika raczej nieduże zainteresowanie tworzonymi dla migrantów aplikacjami.

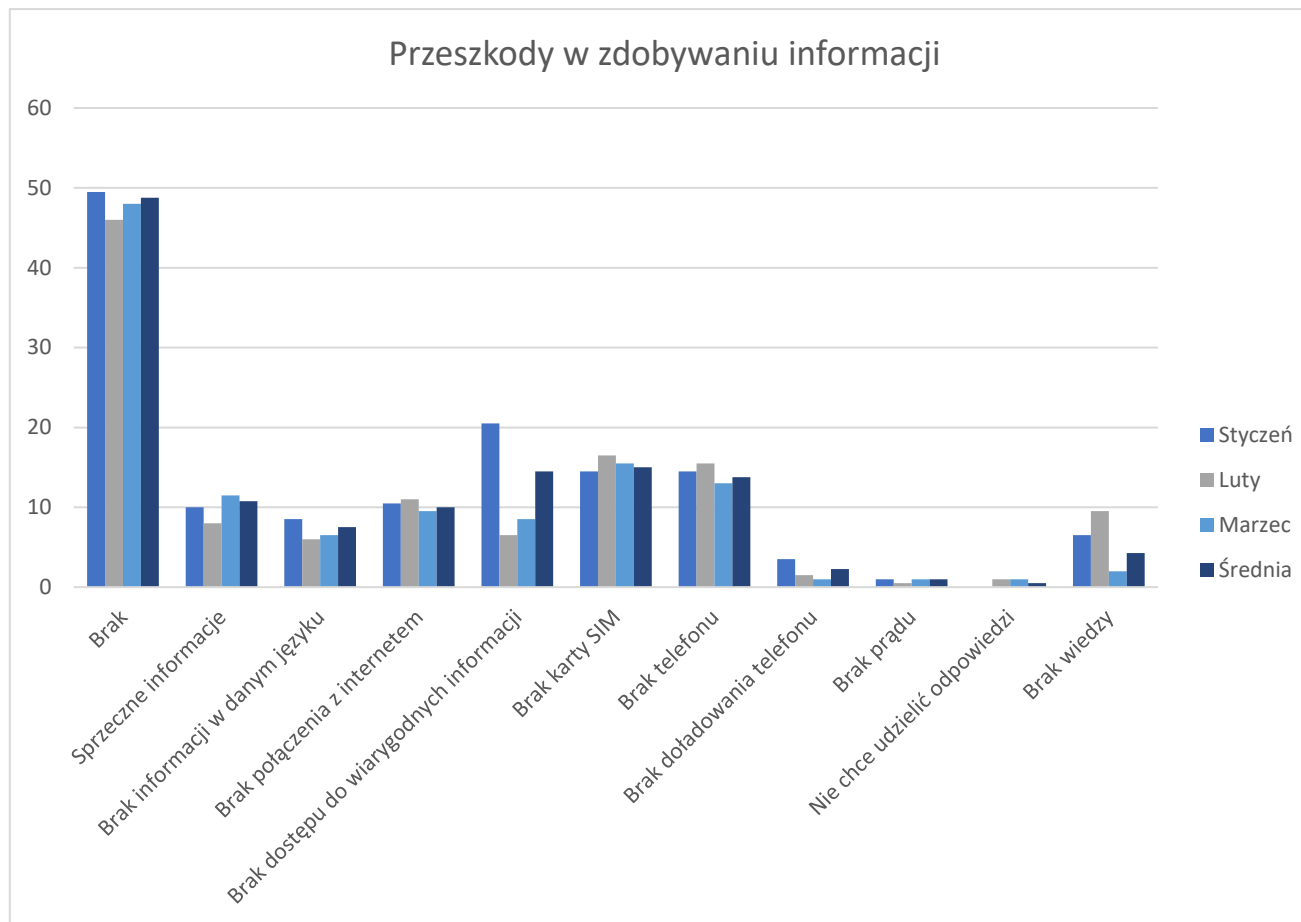
Hipotezy dotyczące barier ze strony migrantów w używaniu technologii tworzonych z myślą o pomocy oprócz można częściowo na danych UNHCR. W styczniu, lutym, marcu i maju 2016 r. prowadzone były badania dotyczące profilowania osób przybywających z Syrii oraz z Afganistanu na greckie wyspy. Chociaż grupy respondentów nie były dobierane reprezentatywnie, dane dostarczają pewnych wskazówek dotyczących interesujących dla artykułu tematów. Wśród zadawanych pytań była bowiem sekcja dotycząca źródeł pozyskiwania informacji dotyczących podróży. Respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Ze względu na zmianę dokonaną w zadawanych pytaniach (ich większą szczegółowość) poniżej uwzględnione zostały dane dotyczące odpowiedzi udzielanych od stycznia do marca oraz średnia z tych trzech miesięcy. Poniżej dane przedstawione zostały zbiorczo dla Syryjczyków i Afgańczyków⁵¹. Dane świadczą o relatywnie niewysokim stopniu wykorzystywania możliwości pozyskiwania niezbędnych informacji za pośrednictwem internetu. Średni odsetek wskazań dla *social media* wynosi 13,25%, zaś w wypadku aplikacji jest to 5,25%.

Ze strony oddolnych ruchów wsparcia dla uchodźców sytuacja jest bardziej skomplikowana. Często to właśnie z takich ruchów wywodzą się inicjatywy tworzenia innowacyjnych rozwiązań. Nie ulega również wątpliwości, jak starałam się wykazać w pierwszej części tekstu, że technologie pełnią w praktyce istotne funkcje w aktywnościach wolontariuszy. Najczęściej są to jednak przykłady oparte na używaniu portali i komunikatorów, którymi wolontariusze posługują się również

poza działalnością pomocową (Facebook, Messenger, Whats App). Szybszym źródłem zdobycia potrzebnych informacji są grupy tworzone w sieciach społecznościowych niż szukanie adekwatnej aplikacji. Jednocześnie powodzeniem cieszą się inicjatywy dotyczące szukania osób skłonnych zaangażować się w długoterminową pomoc – jak np. platforma Refugees Welcome w Niemczech czy Austrii.

Wykres 4: Źródła informacji. Styczeń-marzec 2016 r.
 Źródło – dane UNHCR: <http://bit.ly/2iFxHJK> i <http://bit.ly/2iFxHJK> (19.01.2017).

Wykres 5: Przeszkody w zdobywaniu informacji. Styczeń-marzec 2016 r.
 Źródło – dane UNHCR: <http://bit.ly/2iFxHJk> (19.01.2017).

4.2. Wyzwania

Wyzwaniem, które stoi przed twórcami aplikacji i innych rozwiązań mających pomagać migrantom, jest uczynienie z nich źródła informacji, o którym wiedza byłaby powszechna – zarówno pośród innych pomagających, jak i pośród osób będących adresatami działań pomocowych. Sukces większość z opisywanych powyżej narzędzi – platform, aplikacji mających pomagać w tłumaczeniach, aplikacji zbierających informacje o najważniejszych punktach, w których można uzyskać wsparcie w danych kwestiach – powinien wynikać z efektu skali. Im większa liczba użytkowników, tym większe szanse na sprawne funkcjonowanie tłumaczeń za pomocą aplikacji, tym więcej osób znajdzie lokum dzięki platformie i tym więcej miejsc zostanie zaznaczonych na mapach w aplikacji. Stąd też kluczowa jest integracja stworzonych rozwiązań, informowanie o ich istnieniu, a także jak najszerszej zakrojone akcje promocyjne.

W tym celu wykorzystywana mogłaby być już istniejąca wirtualna infrastruktura: opisywane w pierwszej części tekstu grupy zrzeszające wolontariuszy. Informowanie o istnieniu danych rozwiązań osób udzielających się w akcjach pomocowych nie tylko ułatwiłoby im działanie, ale wpłynęłoby na polepszenie jakości aplikacji, efektywności platform etc. Ponadto kluczowe jest przekazywanie informacji o istniejących rozwiązaniach adresatom działań pomocowych. Zgodnie z przywoływanymi powyżej danymi UNHCR *social media* stanowią 2,5 razy częściej podawane źródło informacji niż aplikacje – mogłyby zatem być wykorzystane do promowania rozwiązań stworzonych specjalnie w celu pomagania w ramach kryzysu migracyjnego. W przeciwnym wypadku trafnie odpowiadające na potrzeby migrantów inicjatywy, chociaż są dostępne za darmo a duża część adresatów dysponuje urządzeniami, które pozwalają z nich korzystać, nie są wykorzystywane na miarę potencjału, który w nich tkwi.

---

5. Wpływ technologii na pole pomocy humanitarnej: narodziny e-pomocy?

Narzędzia wykorzystujące technologię do prowadzenia działań pomocowych używane są przez niemal wszystkie typy podmiotów udzielających pomocy bezpośrednio: przez organizacje międzyrządowe, m.in. w celu zbierania potrzebnych danych, przez organizacje pozarządowe, m. in. w celu szerzenia informacji dotyczących możliwości uzyskania pomocy, czy przez nieformalne grupy wolontariuszy, m. in. w celu zdobywania środków potrzebnych do prowadzenia działań. Efektywność wykorzystywania technologii jest zróżnicowana w zależności od tego, która z pełnionych przez nie

funkcji poddana zostanie ocenie. W tym miejscu chciałabym jednak zwrócić uwagę na te aspekty zmian zachodzących w polu pomocy humanitarnej, które świadczą o tym, że powoli kształtuje się ich nowy rodzaj – e-pomoc.

W wypadku kryzysu migracyjnego w Europie przemianom podlega sam układ podmiotów w ramach działalności humanitarnej. Na znaczeniu zyskują oddolnie tworzone organizacje, które mogą realizować swoje projekty dzięki *crowdfundingowi*. Tego typu

podmioty nie zastępują dużych organizacji między- i pozarządowych, lecz raczej uzupełniają ich działania. Budowany jest nowy model logistyki pomocy humanitarnej: brak instytucjonalizacji sprzyja elastyczności podejmowanych przez nie aktywności. Wykorzystywanie technologii w codziennych działaniach pozwala bezpośrednio docierać do odbiorców pomocy. Nawiązywane za pomocą Internetu kontakty ułatwiają odnalezienie dostępu do niezbędnych usług – nawet jeśli nie są do tego wykorzystywane aplikacje, lecz komunikatory i sieci społecznościowe. Dzięki technologii znikają również bariery dotyczące pozyskiwania informacji dotyczących samej możliwości zaangażowania.

Technologie zmieniają także sposób dystrybuowania części środków pomocowych: tworzenie specjalnych inicjatyw umożliwiających pomoc konkretnym jednostkom (Human Wire) czy zakup danych przedmiotów (NeedsList, listy na Amazon.com) sprawia, że udzielana pomoc jest bardziej bezpośrednia. Wsparcie może zostać udzielone konkretnej grupie lub nawet jednostce w konkretnej akcji – z której za pośrednictwem sieci społecznościowych zdawane jest następnie najczęściej sprawozdanie. Transparentność prowadzonych aktywności może wpływać na większe zaufanie potencjalnych dawców w stosunku do podmiotów udzielających pomocy. Ich działania oparte są na innym schemacie funkcjonowania łańcucha dostaw: liczba pośredników między dawcami a biorcami pomocy spada do jednego. Możliwości oferowane przez technologie

sprawiają, że część działań pomocowych staje się bardziej rozproszona. Jednocześnie dzięki sieciom społecznościowym informacja o danych akcjach ma szansę trafić do większej liczby potencjalnie zaangażowanych osób. Zwiększa się grupa jednostek pośrednio zaangażowanych w pole pomocy humanitarnej. Dotyczy to zarówno promowanych w Internecie zbiórek, jak i tworzonej za sprawą platform infrastruktury umożliwiającej długotrwałe zaangażowanie się w pomoc np. dotyczącej zapewnienia schronienia.

Dotychczasowy wpływ technologii na działania pomocowe w przeważającej części dotyczy wykorzystywania istniejących rozwiązań w nowych realiach. Najsilniejszy wpływ ma ona na relacje między podmiotami pomagającymi bezpośrednio, a tymi pośrednio lub potencjalnie zaangażowanymi w działania pomocowe. To zaś mówi więcej o roli technologii w społeczeństwach europejskich niż o realnym wpływie technologii na sytuację migrantów. Nieustannie toczą się jednak prace nad wdrażaniem kolejnych innowacji. Wpływają one na relacje i komunikację między podmiotami w ramach pola pomocy humanitarnej, na źródła, z których czerpane są potrzebne zasoby i schematy działania łańcuchów dostaw. Rozwój e-pomocy to proces, który dopiero się zaczyna i chociaż główną rolę odgrywa w nim technologia, to podmioty z niej korzystające determinują skuteczność, z którą będzie ona zmieniać pole pomocy humanitarnej.

6. Przegląd inicjatyw pomocowych wykorzystujących technologie stworzonych w odpowiedzi na kryzys migracyjny (tabela)

Nazwa projektu	Opis inicjatywy	Link
Ankommen	Aplikacja. Podstawowe informacje o życiu codziennym i miejscach, gdzie można uzyskać pomoc w Niemczech.	https://ankommenapp.de/
ETCall	Aplikacja – platforma zapewniająca usługę tłumaczenia simultanicznego.	http://www.etcall.de/index/en.html
First Contact	Strona poświęcona zbieraniu praktycznych informacji o kilkunastu lokalizacjach (przede wszystkim w Europie).	http://www.first-contact.org
Funzi	Portal edukacyjny skierowany do uchodźców i migrantów.	http://funzi.mobi
Gherbtna	Aplikacja. Podstawowe informacje o życiu codziennym i miejscach, gdzie można uzyskać pomoc w Turcji.	http://8rbtna.com/
GreeceVol.info	Portal. Informacje dotyczące m.in. zapotrzebowania na wolontariuszy w konkretnych lokalizacjach w Grecji.	http://www.greecevol.info
Human Wire	Platforma crowdfundingowa pozwalająca tworzyć profil dla konkretnej osoby i zbierać środki przekazywane następnie na jej wsparcie.	https://www.humanwire.org/
Integreat	Aplikacja. Podstawowe informacje o życiu codziennym i miejscach, gdzie można uzyskać pomoc w Niemczech.	http://integreat-app.de/en/
Love Europe	Aplikacja. Podstawowe informacje o życiu codziennym i miejscach, gdzie można uzyskać pomoc w wybranych państwach europejskich.	http://love-europe.org
NeedsList	Platforma zbierająca informacje o zapotrzebowaniu na konkretne rzeczy i usługi w danych lokalizacjach.	http://app.needslist.co
Pierwsze kroki w Polsce	Aplikacja. Podstawowe informacje o życiu codziennym i miejscach, gdzie można uzyskać pomoc w Polsce.	http://bit.ly/2jwZ5Jr
ResID	Aplikacja umożliwiająca stworzenie przez uchodźcę rodzaju cyfrowego dowodu tożsamości.	w fazie tworzenia prototypu

Refugee Aid App	Aplikacja. Podstawowe informacje o życiu codziennym i miejscach, gdzie można uzyskać pomoc w wybranych państwach europejskich.	http://refugeeaidapp.com/
Refugee.info	Strona i aplikacja poświęcona zbieraniu praktycznych informacji o konkretnych lokalizacjach w Serbii, Macedonii i Grecji.	http://www.refugee.info
Refugee on Rails	Platforma służąca budowaniu społeczności pomagając w ucyfrowieniu uchodźców. Działania prowadzone są w kilku niemieckich miastach.	http://refugeesonrails.org/en
Refugees Welcome	Platforma działająca w 14. państwach. Pośrednik między osobami chcącymi przyjąć uchodźców do mieszkania i uchodźcami.	http://net.fluechtlinge-willkommen.de
RefuTweet	Aplikacja ma być środkiem umożliwiającym uchodźcy poszukującemu pomocy zwrócić się do osób aktywnych w zakresie działań pomocowych na podstawie analizy danych z Twittera i geolokalizacji.	w fazie tworzenia prototypu
Sensei Hub	Aplikacja. Ma odpowiadać na problem związany z brakiem ciągłości w projektach edukacyjnych prowadzonych w obozach dla uchodźców (rodzaj wirtualnego dziennika).	w fazie tworzenia prototypu
Startup Refugees	Platforma mająca pomagać rozwijać uchodźczą przedsiębiorczość w Finlandii.	http://startuprefugees.com
Tarjemly	Aplikacja – platforma zapewniająca usługę tłumaczenia symultanicznego.	http://www.tarjemly-live.com/en/
Techfugees	Spółeczność wolontariuszy zaangażowanych w szukanie rozwiązań technologicznych mających pomagać uchodźcom.	https://techfugees.com/
The Humanitarian Innovation Lab	Projekt prowadzony przez UNHCR i UNICEF w Libanie mający rozwijać przedsiębiorczość i wspierać tworzone przez uchodźców rozwiązania technologiczne mające na celu pomoc.	http://hil-lebanon.com/
Uchodzcy.info	Portal zbierający informacje dotyczące tematyki uchodźczej, w tym dotyczące wolontariatu i organizacji działających w regionach, gdzie przebywają uchodźcy.	http://www.uchodzcy.info
Welcome App Dresden	Aplikacja. Podstawowe informacje o życiu codziennym i miejscach, gdzie można uzyskać pomoc w Dreźnie i okolicach.	http://welcome-app-concept.de/en/
Zharity	Platforma pośrednicząca między finlandzkimi pracodawcami i uchodźcami oraz migrantami szukającymi pracy.	http://zharity.com

7. Dane i bibliografia

Dane:

1. Dane Eurostatu: <http://bit.ly/2kKMXRY> (30.01.2017).
2. Dane Komisji Europejskiej: <http://bit.ly/2ifnGlX> (16.01.2017), <http://bit.ly/1xHP3Yh> (7.02.2017).
3. Dane UNHCR: <http://bit.ly/1cdU76d>, <http://bit.ly/1KsPBDX> oraz <http://bit.ly/1PUbYmN> (16.01.2017).

Bibliografia:

1. Balcik B., Beamon B. M., Krejci C. C., Muramatsu K. M., Ramirez M., *Coordination in humanitarian relief chains: Practices, challenges and opportunities*, „International Journal of Production Economics”, 2010, nr 126, s. 22–34.
2. Barnett M., Walker P., *Regime Change for Humnitarian Aid. How to make relief More Accountable*, „Foreign Affairs”, lipiec-sierpień 2015, s. 130-141.
3. Bourdieu P., Wacquant L.J.D., *Zaproszenie do socjologii refleksyjnej*, tłum. A. Siwisz, Oficyna Naukowa, Warszawa 2001, s. 78.
4. Currion P., *AidCoin: a revolution in humanitarian financing*, 2015. Dostęp: <http://bit.ly/2jc2EBj> (19.01.2017).
5. *Data for refugees: a new data collection system for UNHCR*. Dostęp: <http://bit.ly/2k9Zwda> (20.01.2017).
6. Ergun Ö., Gui L., Heier Stamm J. L., Keskinocak P., Swann J., *Improving Humanitarian Operations through Technology-Enabled Collaboration*, „Production and Operations Management”, 2014, t. 23, nr 6, s. 1002–1014.
7. Harris Ch. D., Wülker G., *The Refugee Problem of Germany*, „Economic Geography”, 1935, t. 29, nr 1, s. 10-25.
8. Ko V., Verity A., *BlockChain for the Humanitarian Sector - Future Opportunities*, 2016. Dostęp: <http://bit.ly/2h2ZoaQ> (19.01.2016).
9. Meier P., *New information technologies and their impact on the humanitarian sector*, „International Review of the Red Cross”, 2011, t. 93, nr 884, s. 1239-1263.
10. Newell B. C., Gomez R., Guajardo V. E., *Information seeking, technology use, and vulnerability among migrants at the United States–Mexico border*, „The Information Society”, 2016, t. 32, nr 3, s. 176–191.
11. Oloruntoba R., Gray R., *Humanitarian aid: an agile supply chain?*, „Supply Chain Management. An International Journal”, 2006, t. 11, nr 2, 115-120.
12. Scholten K., Sharkey P., Fynes S. B., *(Le)agility in humanitarian aid (NGO) supply chains*, „International Journal of Physical Distribution & Logistics Management”, 2010, t. 40, nr 8-9, s. 623 – 635.
13. *The Social Aspects of the 2015 Migration Crisisin Hungary*, red. B. Simonovits, A. Bernát, Budapeszt 2016.
14. Thomas A., Kopczak L. R., *Life-Saving Supply Chains. Challenges and the Path Forward [w:] Building Supply Chain Excellence in Emerging Economies*, pod red. H. L. Lee, Ch.-Y. Lee, Nowy Jork 2007, s. 93-111.
15. Verity A., *A Digital Humanitarian Aid Currency*, 2014. Dostęp: <http://bit.ly/U7SX9e> (19.01.2017).

Przypisy

- ¹ Za: uchodźcy.info. W literaturze pojawiają się szacunki mówiące nawet o 60 milionach uchodźców – zob. Ch. D. Harris, G. Wülker, *The Refugee Problem of Germany*, "Economic Geography", 1935, t. 29, nr 1, s. 10.
- ² Wykluczona zostaje perspektywa organizacji międzyrządowych oraz państw jako autonomiczne podmioty w ramach opisywanego pola. Podmioty z tej grupy uwzględniane są jednak jako użytkownicy danych narzędzi, np. aplikacji Refugee Aid App.
- ³ Uznawany za masowy napływ aplikujących o azyl prowadzi do kryzysu humanitarnego: trudnych warunków panujących w obozach, śmierci z zimna w obozach na greckich wyspach, niedożywienia, problemów z brakiem opieki medycznej i psychologicznej, brakiem edukacji itd.
- ⁴ Np. Disaster Tech Lab. Oficjalna strona organizacji: <http://disastertechlab.org/> (19.01.2017).
- ⁵ P. Meier, *New information technologies and their impact on the humanitarian sector*, "International Review of the Red Cross", 2011, t. 93, nr 884, s. 1239-1263.
- ⁶ Np. konkurs rozpisany na aplikację w tym temacie: <http://bit.ly/2jCBFSq> (19.01.2017).
- ⁷ V. Ko, A. Verity, *Blockchain for the Humanitarian Sector - Future Opportunities*, 2016. Dostęp: <http://bit.ly/2h2ZoaQ> (19.01.2016).
- ⁸ Rozważania o hipotetycznym wprowadzeniu AidCoin'a: P. Currian, *AidCoin: a revolution in humanitarian financing*, 2015. Dostęp: <http://bit.ly/2jc2EBi> (19.01.2017) oraz A. Verity, *A Digital Humanitarian Aid Currency*, 2014. Dostęp: <http://bit.ly/U7SX9e> (19.01.2017).
- ⁹ Odnośnie do samego kryzysu migracyjnego chciałabym wspomnieć o pracach prowadzonych nad stworzeniem kompleksowego systemu pozwalającego Wysokiemu Komisarzowi Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR) na zbieranie wiarygodnych informacji dotyczących ruchów migracyjnych: *Data for refugees: a new data collection system for UNHCR*. Dostęp: <http://bit.ly/2k9Zwda> (20.01.2017).
- ¹⁰ Kiedy to wniosek o azyl złożyło 627 000 osób. W 2015 roku było to 1,3 miliona. Dane za Komisją Europejską: <http://bit.ly/1xHP3Yh> (7.02.2017).
- ¹¹ Uwzględniając jedynie polityczne przyczyny wzmożonych migracji należy wymienić wojnę w Syrii, destabilizację sytuacji w Afganistanie, ludobójstwo dokonywane na Jazydach, sytuację polityczno-społeczną Kurdów, pojawienie się Państwa Islamskiego, skalę ataków terrorystycznych dokonywanych w Iraku etc.
- ¹² W 2016 r. do Grecji przybyło 173 450 osób, do Włoch 181 436 osób. Dane za UNHCR: <http://bit.ly/1KsPBDX> oraz <http://bit.ly/1PUbYmN> (16.01.2017). Dane za Komisją Europejską: <http://bit.ly/2ifnGlX> (16.01.2017).
- ¹³ W codziennym języku wolontariuszy termin migrant raczej nie występuje, przybyszów określa się mianem „uchodźców”, obozy są „obozami dla uchodźców” a sam kryzys „kryzysem uchodźczym”, niekoniecznie zaś „migracyjnym”.
- ¹⁴ Na ten temat zob.: M. Barnett, P. Walker, *Regime Change for Humanitarian Aid. How to make relief More Accountable*, „Foreign Affairs”, lipiec-sierpień 2015, s. 138.
- ¹⁵ Nie jest jednak możliwe nawet szacunkowe stwierdzenie o jakiego typu liczbach można w tym wypadku mówić. Wynika to ze specyfiki nieformalnego zaangażowania i braku prowadzonych na ten temat badań.
- ¹⁶ A. Thomas, L. R. Kopczak, *Life-Saving Supply Chains. Challenges and the Path Forward* [w:] *Building Supply Chain Excellence in Emerging Economies*, pod red. H. L. Lee, Ch.-Y. Lee, Nowy Jork 2007, s. 95. Tłum. własne.

- ¹⁷ Zob. R. Oloruntoba, R. Gray, *Humanitarian aid: an agile supply chain?*, „Supply Chain Management. An International Journal”, 2006, t. 11, nr 2, 116.
- ¹⁸ Zob. K. Scholten, P. Sharkey, S. B. Fynes, *(Le)agility in humanitarian aid (NGO) supply chains*, „International Journal of Physical Distribution & Logistics Management”, 2010, t. 40, nr 8-9, s. 623 – 635.
- ¹⁹ Oficjalna strona projektu: <http://integreat-app.de/en/> (18.01.2017). Skierowana do migrantów w Niemczech.
- ²⁰ Oficjalna strona projektu: <http://refugeeaidapp.com/> (18.01.2017). Opisana dalej w tekście.
- ²¹ Dostęp: <http://www.refugee.info/> (18.01.2017). Portal i aplikacja stworzona przez Międzynarodowy Komitet Ratunkowy przy współpracy z partnerami. Zbiera informacje dotyczące Serbii, Macedonii i Grecji.
- ²² Dostęp: <http://bit.ly/2jwZ5Jr> (18.01.2018). Projekt uruchomiony w grudniu 2016 r. przez Caritas Polska. Uwzględnia to jakich narodowości migranci docierają do Polski, stąd też informacje dostępne są po polsku, angielsku, arabsku i rosyjsku.
- ²³ Dostęp: <http://www.first-contact.org/> (18.01.2017).
- ²⁴ Oficjalna strona aplikacji: <https://ankommenapp.de/> (18.01.2017).
- ²⁵ Dostęp: <http://welcome-app-concept.de/en/> (18.01.2017).
- ²⁶ Oficjalna strona projektu: <http://love-europe.org/> (18.01.2017).
- ²⁷ Oficjalna strona projektu: <http://www.etcall.de/index/en.html> (19.01.2017).
- ²⁸ Oficjalna strona projektu: <http://8rbtna.com/> (19.01.2017). Aplikacja została pobrana ponad 40 000 razy, ma 90 000 lików na Facebooku i 3000 wizyt na stronie dziennie.
- ²⁹ Oficjalna strona projektu: <http://www.tarjemly-live.com/en/> (18.01.2017).
- ³⁰ Większość już wymienianych aplikacji posiada sekcję poświęconą podstawom języka używanego w państwach, w których mają one być użyteczne.
- ³¹ Oficjalna strona projektu: <http://funzi.mobi/> (18.01.2017).
- ³² Przedstawienie pięciu zwycięskich projektów: <http://bit.ly/2iV1g8o> (18.01.2017).
- ³³ W związku ze specyfiką tego języka umiejętność mówienia w nim nie jest tożsama z umiejętnością pisania, tym samym długotrwała niemożność chodzenia do szkoły stanowi poważny problem prowadzący do analfabetyzmu, któremu przeciwdziałać chcą pomysłodawcy konkursu.
- ³⁴ Aplikacja, która utworzona została w ramach opisywanego poniżej hackathonu zorganizowanego w grudniu 2016 r. przez Techfugees i na razie jest w fazie tworzenia prototypu.
- ³⁵ Oficjalna strona projektu: <http://refugeesonrails.org/en/> (18.01.2017).
- ³⁶ Podobne działania prowadzone są również przez duże organizacje międzyrządowe, jak np. hackathon zorganizowany przez UNHCR i UNICEF w Libanie, w którym brały udział drużyny uchodźców. Wygrał projekt Kwiksense, który ma na celu umożliwienie w czasie realnym mierzenia temperatury i określania warunków panujących w danych schronieniach dla uchodźców, co ma pomóc w trafianiu z pomocą do najbardziej potrzebujących. Kolejne dwa projekty dotyczyły odpowiednio pomocy w zakresie obsługi bankowości przez uchodźców oraz aplikacja służąca do monitorowania stanu zdrowia.
- ³⁷ Zob. *The Social Aspects of the 2015 Migration Crisis in Hungary*, red. B. Simonovits, A. Bernát, Budapeszt 2016.

³⁸ W związku z tematem artykułu chciałabym zwrócić uwagę na detal związany z *Refugee Action* – na oficjalnym fanpage’u organizacji zdjęcie w tle przedstawia napis „Help refugee families torn apart feel welcome this Christmas” oraz fotografię pary w średnim wieku, która trzyma smartphone’a. Nie próbując w tym punkcie przyjmować perspektywy migrantów w zakresie znaczenia technologii dla migracji detal ten pokazuje jak istotnym urządzeniem jest w ich nomadycznym życiu telefon.

³⁹ Np. zniechęcenie nadmiarem grup, w tym takich, których aktywność użytkowników jest znikoma.

⁴⁰ Dostępna na portalu uchodzczy.info: <http://bit.ly/2j0bzpl> (16.01.2017).

⁴¹ Takie jak np. pomagam.pl, zrzutka.pl, gofundme.com, youcaring.com.

⁴² Dostęp: <https://www.humanwire.org/> (19.01.2017).

⁴³ Dostęp: <http://app.needslist.co/about/> (18.01.2017).

⁴⁴ Oficjalna strona projektu: <http://net.fluechtlinge-willkommen.de/> (18.01.2017).

⁴⁵ Stan na 18.01.2017 r.

⁴⁶ Oficjalna strona projektu: <http://zharity.com/> (18.01.2017).

⁴⁷ Oficjalna strona projektu: <http://startuprefugees.com/> (18.01.2017).

⁴⁸ Pojęcie bańki informacyjnej opisuje zjawisko tworzenia się – w wyniku stosowania algorytmów przez sieci społecznościowe i dopasowywania treści do preferencji użytkowników - wyprofilowanego przekazu, który jednostki odnajdują w sieci. Ogranicza on treści, na które natknąć się w można w sieci, do zbioru wyselekcjonowanego przez preferencje użytkownika i tym samym tworzy „bańkę informacyjną”.

⁴⁹ Zgodnie z badaniami Eurostatu w grupie wiekowej 16-24 lata 90% Europejczyków korzysta z sieci społecznościowych – które pełnią istotną rolę w codzienności wolontariuszy. Dane za Eurostat: <http://bit.ly/2kKMXRY> (30.01.2017).

⁵⁰ Oficjalna strona projektu: <https://techfugees.com/> (19.01.2017).

⁵¹ Liczba osób ankietowanych wynosiła kolejno w styczniu: 413 osób; w lutym: 1515 osób; 1116 osób. Badania przeprowadzane były na Lesbos, Chios, Samos i Laros (nie w każdym wypadku na wszystkich wyspach). Dostęp do pełnych raportów z przeprowadzanych wywiadów: UNHCR, <http://bit.ly/2IYSBAV> (6.3.2017).

DELab UW

Digital Economy Lab to transdyscyplinarny instytut utworzony przez naukowców z Uniwersytetu Warszawskiego. Stanowi platformę współpracy i wymiany myśli pomiędzy akademią, biznesem i instytucjami publicznymi. Misją DELab UW jest dostarczanie analiz i ekspertyz, które wspierają procesy innowacji, zwiększają efektywność, a także optymalizują procesy organizacyjne.